

DİJİTAL NEFRETİN ANATOMİSİ: X PLATFORMUNDAKİ GÖÇMEN KARŞITI SÖYLEMİN ÜÇ BOYUTLU HESAPLANMALI ANALİZİ

Duygu ERGÜN

Uşak Üniversitesi, Uşak, Türkiye

E-posta: duygu.takan@usak.edu.tr

ORCID: 0000-0002-5639-8615

Alperen AYDIN

Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye

E-posta: 22290435@ogrenci.ankara.edu.tr

ORCID: 0009-0001-2953-4650

Savaş TAKAN

Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye

E-posta: stakan@ankara.edu.tr

ORCID: 0000-0002-7718-9476

<i>Atıf</i>	Ergün, D. & Aydın, A. & Takan, S. (2025). Dijital Nefretin Anatomisi: X Platformundaki Göçmen Karşıtı Söylemin Üç Boyutlu Hesaplanmalı Analizi, <i>Yeni Medya Elektronik Dergisi</i> , 9 (3), 347-379.
-------------	--

ÖZ

Türkiye’de Suriyeli göçmenlere yönelik sosyal medya söylemleri, toplumsal kutuplaşmanın ve kimlik temelli çatışmaların dijital düzlemde yeniden üretildiği bir alan olarak dikkat çekmektedir. Çalışmanın problemi, mevcut literatürde genellikle nitel ve sınırlı veriyle incelenen bu söylemlerin, sosyal medyada geniş ölçekli ve dinamik yapısının yeterince haritalanamamış olmasıdır. Araştırmanın amacı, X (Twitter) platformunda Aralık 2022-Kasım 2024 dönemini kapsayan büyük bir veri seti üzerinde, Suriyeli göçmenlere dair söylemlerin tematik, duygusal ve kronolojik haritasını çıkararak, dijital kamusal alandaki kutuplaşma ve ötekileştirme süreçlerini ampirik olarak ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, “göç”, “göçmen”, “sığınmacı”, “Suriyeli” gibi anahtar kelimelerle toplanan Türkçe paylaşımlar üzerinde konu modellemesi, makine öğrenmesi tabanlı nefret

söylemi analizi ve çok etiketli duygu analizi uygulanmıştır. Bulgular, söylemin tematik çekirdeğini oluşturan Suriye-göçmen eksenini etrafında şekillenen iki ana çerçeveyi ortaya koymuştur: “Mağduriyet” ve “Tehdit”. Analiz edilen içeriklerin %99,4’ünün nefret söylemi içermesi ve baskın duyguların öfke ile korku olması, dijital alandaki tartışmaların toksik yapısını ortaya koymaktadır. Ayrıca, söylemin zamanla dış politika ve insani yardımdan, iç güvenlik ve suç temalarına evrildiği; deprem gibi dışsal krizlerin ise kısa süreli insani bakış açısı getirirse de söylemin hızla olumsuz çerçeveye döndüğü tespit edilmiştir. Bulgular, Tajfel ve Turner’ın Sosyal Kimlik Kuramı çerçevesinde tartışılarak “biz-onlar” ayrımının ve algılanan tehditlerin nefret söylemini beslediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönüyle çalışma, dijital platformların toplumsal kutuplaşmayı şiddetlendiren yankı odaları haline gelebileceğini de ampirik olarak ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Göç, Metin Madenciliği, Sosyal Kimlik Kuramı, Söylem Analizi.

THE ANATOMY OF DIGITAL HATE: A THREE-DIMENSIONAL COMPUTATIONAL ANALYSIS OF ANTI-IMMIGRANT RHETORIC ON THE X PLATFORM

ABSTRACT

Social media discourse targeting Syrian refugees in Turkey draws attention as an area where social polarization and identity-based conflicts are reproduced in the digital sphere. The problem addressed in this study is that, while this discourse has been examined in the existing literature using qualitative and limited data, its large-scale and dynamic structure on social media has not been sufficiently mapped. The aim of the research is to empirically reveal the processes of polarization and othering in the digital public sphere by mapping the thematic, emotional, and chronological dimensions of discourse on Syrian refugees using a large dataset covering the period from December 2022 to November 2024 on the X (Twitter) platform. In this regard, topic modeling, machine learning-based hate speech analysis, and multi-label sentiment analysis were applied to Turkish posts collected using keywords such as “migration,” “migrant,” “refugee,” and “Syrian.” The findings reveal two main frameworks shaped around the Syria-migrant axis, which forms the thematic core of the discourse: “victimization” and “threat.” The fact that 99.4% of the analyzed content contains hate speech and

that the dominant emotions are anger and fear reveals the toxic nature of discussions in the digital sphere. Additionally, it was found that over time, the discourse shifted from foreign policy and humanitarian aid to internal security and crime themes; while external crises such as earthquakes brought a short-term humanitarian perspective, the discourse quickly returned to a negative framework. The findings were discussed within the framework of Tajfel and Turner's Social Identity Theory, leading to the conclusion that the “us-them” distinction and perceived threats fuel hate speech. In this regard, the study also empirically demonstrates that digital platforms can become echo chambers that exacerbate social polarization.

Keywords: *Social Media, Migration, Text Mining, Social Identity Theory, Discourse Analysis*

GİRİŞ

Günümüz küresel dünyasında yaşanan kitlesel göç hareketleri, ulus devletlerin sosyal, politik ve kültürel yapılarını köklü bir şekilde dönüştüren en kritik dinamiklerden biri haline gelmiştir. Bu küresel fenomenin en yoğun yaşandığı coğrafyalardan biri olan Türkiye, özellikle 2011 yılında başlayan Suriye iç savaşının ardından milyonlarca Suriyeli göçmene ev sahipliği yapmış ve bu durum toplumun her katmanında geniş yankı uyandırmıştır (Çetiner, 2020). Suriyeli göçmenlerin varlığı, gündelik yaşamdan üst düzey siyasete kadar her alanda merkezi bir tartışma konusu haline gelirken, bu tartışmaların en belirgin ve yoğun yaşandığı alanlardan biri de dijital kamusal alan olmuştur.

Mevcut literatürde Suriyeli göçmenlere yönelik sosyal medya söylemlerini inceleyen çalışmalar genellikle sınırlı veri setlerine dayanan ve nitel analiz yöntemleriyle yürütülen araştırmalardan oluşmaktadır (Kurt, 2019; Mete, 2023; Manap, 2025). Bu çalışmalar değerli içgörüler sunmasına rağmen, dijital söylemin geniş ölçekli, anlık ve dinamik doğasını bütünüyle kavramada yetersiz kalabilmektedir. Bu bağlamda, araştırmanın temel amacı literatürdeki bu boşluğu doldurarak, X (Twitter) platformunda Suriyeli göçmenlere yönelik söylemlerin kapsamlı bir "söylem haritası" oluşturmaktır.

Çalışma, dijital medyadaki göçmen söyleminin tematik yapısını, duygusal dokusunu ve zamansal evrimini ortaya koymak amacıyla üç temel soruya yanıt aramaktadır. İlk olarak, sosyal medya söyleminde göçmenlerle ilgili baskın tematik kümeler nelerdir ve bu temalar zaman içinde nasıl bir değişim göstermektedir? İkinci olarak, bu söylemin duygusal tonu nasıldır ve hangi duygular baskındır? Son olarak, söylem deprem ve seçimler gibi kritik dış

olaylara yanıt olarak kronolojik olarak nasıl bir evrim geçirmiştir?

Araştırma, Aralık 2022-Kasım 2024 dönemini kapsayan 24 aylık bir zaman diliminde X platformundan toplanan Türkçe paylaşımlar üzerinde üç temel analiz tekniği uygulamıştır. Konu modellemesi ile tematik yapılar, makine öğrenmesi tabanlı nefret söylemi analizi ile toksisite düzeyleri ve çok etiketli duygu analizi ile duygusal harita çıkarılmıştır. Bu çok yönlü metodolojik yaklaşım, dijital söylemin sadece "ne" hakkında olduğunu değil, aynı zamanda "nasıl" bir tonda ve "hangi" duygusal çerçevede işlediğini de kapsamlı bir şekilde ortaya koymayı mümkün kılmıştır.

Analiz, "Suriye-göçmen" söyleminin "Mağduriyet" ve "Tehdit" olmak üzere iki ana çerçeve içinde şekillendiğini ortaya koymuştur. En çarpıcı bulgu, analiz edilen içeriklerin %99,4'ünün nefret söylemi içermesi ve baskın duyguların öfke ile korku olması şeklinde gerçekleşmiştir. Bu durum, dijital tartışmaların ne denli toksik bir yapıya büründüğünü gözler önüne sermektedir. Ayrıca, söylemin zamanla dış politika ve insani yardımdan, iç güvenlik ve suç temalarına evrildiği; deprem gibi dışsal krizlerin ise kısa süreli insani bakış açısı getirirse de söylemin hızla olumsuz çerçeveye döndüğü tespit edilmiştir.

Bulgular, Tajfel ve Turner'ın Sosyal Kimlik Kuramı çerçevesinde tartışılarak "biz-onlar" ayrımının ve algılanan tehditlerin nefret söylemini beslediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu teorik çerçeve, dijital platformlarda gözlemlenen keskin sosyal sınıflandırmaların, iç grup özdeşleşmesinin ve dış grup olumsuzlamasının altında yatan psikososyal dinamikleri açıklamak için güçlü bir analitik mercek sunmaktadır. Bu yönüyle çalışma, dijital platformların toplumsal kutuplaşmayı şiddetlendiren yankı odaları haline gelebileceğini ampirik olarak ortaya koymakta ve sosyal medyanın göçmenlik gibi hassas konularda bir müzakere zemininden ziyade, nasıl bir ötekileştirme arenasına dönüştüğünü somutlaştırmaktadır.

İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Dijital teknolojilerin yükselişi, özellikle Twitter (yeni adıyla X) gibi sosyal medya platformlarının yaygınlaşması, kamusal tartışmaların doğasını kökten değiştirmiştir. Bu platformlar, bireylerin anında etkileşim kurabildiği ve bilgi paylaşabildiği, merkezi olmayan, dinamik ve sıklıkla kaotik bir modern "agora" işlevi görmektedir (Hatipoğlu vd., 2019). Bilgi aktarımının bu şekilde demokratikleşmesi, ifade özgürlüğü alanını genişletirken, aynı zamanda nefret söyleminin hızla yayılması gibi önemli zorlukları da beraberinde getirmiştir (Kalogeropoulos vd., 2021; United Nations, 2024). Bu dijital kamusal alan,

toplumsal kaygıların, siyasi kutuplaşmaların ve sosyal çatışmaların hem ifade edildiği hem de körüklendiği bir mecra haline gelmiştir.

Çalışmanın merkezinde, 21. yüzyılın en önemli küresel fenomenlerinden biri olan kitlesel göç ile çağımızın tanımlayıcı iletişim teknolojisi olan sosyal medyanın kesişimi yer almaktadır. Bu bağlamda literatür incelemesinin amacı, Türkiye'deki Twitter kullanıcılarının Suriyeli mültecilere ve göçmenlere yönelik söylemlerini inceleyen geniş ölçekli, boylamsal ve çok yöntemli bir hesaplamalı analizi, mevcut akademik birikim içerisinde konumlandırmaktır. Bu çerçevede, öncelikle nefret söylemi ve mülteci söylemlerinin teorik altyapısı incelenecek, ardından bu tür söylemlerin analizinde kullanılan hesaplamalı yöntemler ele alınacaktır. Son olarak, Türkiye'ye özgü sosyo-politik bağlamda yapılmış çalışmalar sentezlenerek, mevcut araştırmanın literatürdeki kritik bir boşluğu nasıl doldurduğu ortaya konulacaktır. Bu yapı, çalışmanın hem teorik hem de metodolojik katkısını net bir şekilde ortaya koymayı hedeflemektedir.

Dijital Kamusal Alan ve Çevrimiçi Nefret Söyleminin Yayılımı

Nefret söylemi, karmaşık ve çok boyutlu yapısıyla hem akademik hem de yasal alanda önemli bir tartışma konusudur. Birleşmiş Milletler (BM), nefret söylemini "sözlü veya yazılı her türlü iletişim veya davranışın, bir kişiye veya gruba kim olduklarına dayanarak saldıran veya aşağılayıcı ya da ayrımcı bir dil kullanan" ifadeler bütünü olarak tanımlamaktadır (United Nations, 2019). Bu tanım, kimliğe dayalı saldırıları merkeze alsa da kavramın doğasındaki belirsizlik, neyin nefret söylemi olarak kabul edilip edilmeyeceği konusunda zorluklar yaratmaktadır. Bu durum, özellikle farklı yoğunluk seviyelerindeki ifadelerin sınıflandırılmasında belirginleşmektedir (Brown, 2017; Farné vd., 2024). Bu kavramsal belirsizlik, küresel bir yasal tanım üzerinde fikir birliği sağlanamamasına yol açmıştır (Farné vd., 2024; United Nations, 2019). Her toplumun kendine özgü kültürel özellikleri ve değerleri, nefret söylemi ile yalnızca saldırgan veya eleştirel ifade arasındaki sınırı farklı şekillerde çizmesine neden olmaktadır

Brown (2017), mevcut sorunu aşmak için nefret söyleminin yasal ve "sıradan" (ordinary) kavramları arasında bir ayırım yapmaktadır. Yasal kavram, hukuki düzenlemelerle belirlenirken, kamusal söylem tarafından şekillendirilen sıradan kavram, çok daha geniş ve esnek bir anlama sahiptir.⁵ Bu ayırım, sosyal medyada karşılaşılan ve yasal olarak suç teşkil etmese de toplumsal zarara yol açan ifadelerin analizinde kritik bir önem taşımaktadır. Bu durum, aynı zamanda, nefret söylemini tespit etmeye yönelik hesaplamalı modellerin geliştirilmesinde de temel bir zorluk oluşturur. Eğer "nefret" kültürel ve bağlamsal olarak tanımlanıyorsa, bir coğrafyada eğitilmiş bir makine öğrenmesi modelinin, başka

bir kültürel bağlamdaki söylemin inceliklerini yakalaması pek olası değildir. Bu metodolojik zorunluluk, Türkiye'deki göçmen karşıtı söylemler gibi özgün bağlamlara odaklanan ve bu bağlama özgü veri setleri üzerinde geliştirilen araştırmaların değerini ortaya koymaktadır.

Tablo 1.

Nefret Söylemine İlişkin Temel Tanımlar ve Çerçeveler

Kaynak	Temel Tanım	Ana Unsurlar	Kapsam/Sınırlılıklar
Birleşmiş Milletler (BM) ³	Bir kişiye veya gruba kim olduklarına (din, etnik köken, milliyet, ırk, renk, soy, cinsiyet vb.) dayanarak saldıran veya aşağılayıcı/ayırıcı dil kullanan her türlü iletişim.	Saldırı, aşağılayıcı dil, ayrımcılık, kimlik temelli olma.	Geniş ve kapsayıcı bir çerçeve sunar ancak yasal olarak bağlayıcı değildir.
Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi ⁵	İrkçî nefreti, yabancı düşmanlığını, antisemitizmi veya hoşgörüsüzlüğe dayalı diğer nefret biçimlerini yayan, kışkırtan, teşvik eden veya haklı çıkaran tüm ifade biçimleri.	Yayma, kışkırtma, teşvik etme, haklı çıkarma, hoşgörüsüzlük.	Özellikle Avrupa bağlamında, hoşgörüsüzlüğün altını çizer.
Brown (2017) ⁵	Yasal kavram (hukuka aykırı konuşma) ve sıradan kavram (kamusal söylemle şekillenen geniş ve esnek anlam) arasında ayırım	Yasal yasadışılık, kamusal algı, bağlamsallık.	Kavramın dinamik ve sosyal olarak inşa edilen doğasının vurgular.

	yapar.		
Federal Soruşturma Bürosu (FBI) ³	Mağdurun ırkı, etnik kökeni, soyu, dini, cinsel yönelimi, engelliliği, cinsiyeti veya cinsiyet kimliğine yönelik önyargıdan kaynaklanan suç eylemleri.	Suç eylemi, önyargı motivasyonu, korunan grup kimlikleri.	Sadece bir suçun parçası olan ifadeyi kapsar; tek başına ifadeyi değil.

Sosyal medya platformları, yapısal özellikleriyle nefret söyleminin yayılması için elverişli bir zemin sunmaktadır. Anonimlik imkanı, kullanıcıların sosyal normlardan ve hesap verebilirlikten sıyrılarak daha aşırı ifadeler kullanmasına olanak tanırken, bilginin anlık ve viral yayılım hızı, nefret dolu içeriklerin kısa sürede geniş kitlelere ulaşmasını sağlamaktadır (Kalogeropoulos vd., 2021; United Nations, 2024). Bu platformlar, benzer düşünen bireylerin bir araya geldiği ve karşıt görüşlerden izole olduğu "yankı odaları" (echo chambers) yaratarak, mevcut önyargıları pekiştirir ve radikalleşmeyi hızlandırır.

Bu fenomen, belirli bir coğrafya veya siyasi sistemle sınırlı değildir; BM'nin de belirttiği gibi, liberal veya otoriter tüm toplumları etkileyen küresel bir sorundur (United Nations, 2019). Sorunun ciddiyeti, somut verilerle de desteklenmektedir. Örneğin, United Nations'ın 2024 nefret söylemi raporunda, FBI'ın 2021 verilerine göre bildirilen nefret suçlarının %64.5'i mağdurun etnik kimliği nedeniyle işlenmiştir ve bu suçlar genellikle çevrimiçi nefret söylemiyle tetiklenmektedir Aynı rapora göre 2023 itibarıyla 2.3 milyar ziyaretçiye ulaşan Twitter (X) gibi platformlar, bu tür söylemlerin yayılmasında merkezi bir rol oynamaktadır. 2016-2020 yılları arasında nefret söylemi üzerine yapılan akademik yayınlardaki belirgin artış, 2015 Avrupa mülteci krizi ve 2016 ABD başkanlık seçimleri gibi büyük sosyo-politik olayların bu konuyu akademik dünyanın merkezine taşıdığını göstermektedir (Farné vd., 2024; Heidenreich vd., 2020). Bu durum, nefret söyleminin artık marjinal bir endişe olmaktan çıkıp, sosyal ve bilgisayar bilimleri alanlarında temel bir araştırma nesnesi haline geldiğini ve bu alanda yapılan çalışmaların aciliyetini ve toplumsal önemini ortaya koymaktadır.

Çevrimiçi nefret söylemiyle mücadele, platformların kendi kendini denetlemesi ve kullanıcıların karşı söylem üretmesi gibi çeşitli stratejileri içermektedir. Ancak literatür, bu yöntemlerin etkinliği konusunda ciddi şüpheler barındırmaktadır. Platformların moderasyon mekanizmalarının yetersizliği ve raporlama sistemlerinin yavaşlığı, kullanıcılar arasında yaygın bir güvensizliğe yol açmaktadır (Kostarella vd., 2024). Kostarella'ya (2024) göre akademik tartışmalar, nefret söylemine müdahale edip etmeme konusunda ikiye ayrılmıştır. Doğrudan müdahaleyi savunanlar, karşı söylem üretmenin yanlış argümanları çürütmek ve nefretin normalleşmesini önlemek için gerekli olduğunu belirtirler. Buna karşılık, müdahaleden kaçınanlar ise bu tür bir çabanın beyhude olduğunu veya kendilerini hedef haline getirebileceğini düşünmektedir. Bu tartışma, nefret söyleminin dinamiklerini anlamanın ve analiz etmenin toplumsal önemini vurgulamaktadır. Nefret söylemi genellikle rasyonel argümanlardan ziyade duygusal manipülasyona dayandığından, bu tür içeriklerle mücadelede gazeteciler gibi profesyonellerin eğitilmesi ve olgulara dayalı argümanlar geliştirme kapasitelerinin artırılması kritik bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır.

Mülteci ve Göçmenlerin Dijital Medyada Temsili ve Türkiye Söyleminde Suriyeli Mülteciler Olgusu

Medya ve toplumsal söylemlerin mültecilere yönelik kamuoyu algısını nasıl şekillendirdiğini anlamak için çerçeveleme (framing) teorisi merkezi bir analitik araç sunmaktadır. Bu teoriye göre medya, bir konunun belirli yönlerini seçip vurgulayarak izleyicinin o konuyu nasıl yorumlayacağını etkiler. Mültecilerle ilgili literatür, bu grubun genellikle iki ana olumsuz çerçeve üzerinden temsil edildiğini göstermektedir: Tehdit çerçevesi ve mağdur çerçevesi (Georgiou & Zaborowski, 2017; Seate & Mastro, 2017). Tehdit çerçevesi, mültecileri ulusal güvenlik, ekonomi veya kültürel kimlik için bir tehlike olarak sunarken; mağdur çerçevesi onları pasif, aciz ve kendi kaderleri üzerinde söz sahibi olmayan bireyler olarak tasvir etmektedir.

Her iki çerçeve de "ötekileştirme" sürecini beslemektedir. Medya söylemi, ev sahibi toplum ("iç grup") ile mülteciler ("dış grup") arasında keskin bir ayrım yaratarak, yabancı düşmanlığını (zenofobi) ve ayrımcı tutumları güçlendirebilmektedir (Matthes & Schmuck, 2017). Öte yandan mağdur çerçevesi, ilk bakışta empatik görünse de paradoksal bir etki yaratabilmektedir. Mültecilerin sürekli olarak pasif kurbanlar olarak tasvir edilmesi, onların failliğini (agency) ellerinden alır ve ev sahibi toplumda "merhamet yorgunluğu" (compassion fatigue) olarak adlandırılan bir duruma yol açabilmektedir (Frydenlund vd., 2023). Çünkü yıllarca süren mağduriyet anlatısı, özellikle ekonomik sıkıntılarla birleştiğinde, başlangıçtaki empatiyi zamanla bir tür

bıkkınlık ve hatta kızgınlığa dönüştürebilmektedir. Bu durum, basit bir pozitif/negatif duygu analizinin yetersiz kaldığını ve bu karmaşık duygusal manzarayı yakalamak için öfke, korku ve üzüntü gibi daha ayrıntılı duyguları ölçebilen analizlerin (bu çalışmada uygulandığı gibi) metodolojik üstünlüğünü göstermektedir.

Uluslararası literatürde olduğu gibi, Türkiye'deki söylemde de Suriyeli mültecilerin benzer çerçevelerle temsil edildiği görülmektedir. Medya analizleri, mülteci seslerinin marjinalleştirildiğini ve onların "sürü" veya "kitle" gibi kişisellikten uzak ifadelerle tanımlandığını ortaya koymaktadır (Georgiou & Zaborowski, 2017). Türkiye özelindeki çalışmalar, bu durumu daha da derinleştirmektedir. Örneğin, Erdoğan-Öztürk ve Işık-Güler (2020) ile Bozdağ (2019) gibi araştırmacılar, #ülkemdesuriyeliistemiyorum gibi etiketler üzerinden yürütülen Twitter kampanyalarını analiz ederek, dışlama ve "aşağıdan yukarıya milliyetçilik" (bottom-up nationalism) söylemlerinin nasıl inşa edildiğini göstermiştir. Bu etiketler, sadece birer konu başlığı olmanın ötesinde, dağınık toplumsal kaygıları yoğunlaştırarak güçlü ve kolayca paylaşılabılır siyasi mesajlara dönüştüren "söylemsel silahlar" işlevi görür. Bu tür etiketler, göçmen karşıtı hareketler için dijital bir toplanma alanı ve kolektif bir kimlik inşa etme aracı haline gelmektedir. Çalışmamızın boylamsal veri seti, bu tür etketlerin ortaya çıkışını, zirveye ulaştığı dönemleri ve potansiyel düşüşlerini izleyerek, belirli söylemlerin yaşam döngüsünü ve gerçek dünyadaki olaylarla olan ilişkisini haritalama imkanı sunmaktadır.

Öte yandan, Türkiye'deki söylemin özgün bir boyutu da "misafirlik" kavramının stratejik kullanımına yöneliktir. Suriyelilere başlangıçta atfedilen "misafir" statüsü, onların kalış süresi uzadıkça ve toplumsal entegrasyon sorunları belirginleştikçe, onları "nefret edilen öteki" olarak çerçevelemek için bir araç haline gelmiştir (Erdoğan-Öztürk & Işık-Güler, 2023). Bu durum, misafirliğin koşullu ve kırılgan bir sosyal sözleşme olduğunu ve ekonomik zorluklar veya siyasi manipülasyonlarla kolayca kırılabileceğini göstermektedir.

Göçmen karşıtı söylemleri daha iyi anlamak için cinsiyet ve kesişimsellik boyutlarını da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Literatür, mülteci kadınların medya temsillerinde genellikle ya görünmez kılındığını ya da basmakalıp rollerle (örneğin, aciz anne) sınırlandırıldığını ortaya koymaktadır (Georgiou & Zaborowski, 2017). Türkiye bağlamında yapılan çalışmalar, bu durumu daha da karmaşık bir hale getirmektedir. Erdoğan-Öztürk ve Işık-Güler'in (2021) araştırmaları, Suriyeli kadınlara yönelik nefret söyleminin, yabancı düşmanlığı ile kadın düşmanlığının (misogyny) kesiştiği "cinsiyetlendirilmiş bir nefret söylemi" olduğunu göstermektedir. Bu söylemde

mülteci kadınlar hem milliyetçi hem de ataerkil kaygıları taşıyan bir "tehdit" olarak kodlanır. Bir yandan ulusun demografik yapısını ve kültürel saflığını "bozan" bir unsur olarak görülürken, diğer yandan cinsellikleri üzerinden ahlaki bir panik konusu haline getirilirler. Bu durum, mülteci kadınları çevrimiçi alanda ırkçı, milliyetçi ve cinsiyetçi mecazların kesişim noktasında, benzersiz ve katmanlı bir düşmanlığın hedefi haline getirmektedir.

Sosyal Söylemin Analizinde Hesaplamalı Yöntemler

Hesaplamalı Sosyal Bilimler (Computational Social Science - CSS), büyük ölçekli dijital verileri ve hesaplamalı teknikleri kullanarak insan davranışlarını ve toplumsal olguları daha önce mümkün olmayan bir ölçekte incelemeyi amaçlayan bir araştırma paradigmasıdır (Heidenreich vd., 2020). Bu yaklaşım, sosyal medya gibi yapılandırılmamış veri kaynaklarından anlamlı örüntüler çıkarmak için metin madenciliği, makine öğrenmesi ve ağ analizi gibi yöntemlerden yararlanmaktadır.

Göçmen söylemlerinin analizinde en sık kullanılan hesaplamalı yöntemlerden biri duygu analizidir (sentiment analysis). Bu yöntem, metinleri genellikle pozitif, negatif veya nötr olarak sınıflandırarak kamuoyunun genel eğilimini ölçmeyi hedefler. Hatipoğlu ve arkadaşlarının (2019) Türkiye'deki tutumları inceleyen çalışması ve COVID-19 karantinalarının etkisini araştıran "Out of sight, out of mind" başlıklı çalışma (Frydenlund vd., 2023), Twitter verileri üzerinde duygu analizini başarıyla uygulamış öncü araştırmalardır. Ancak, basit kutupsallık sınıflandırması, söylemin duygusal karmaşıklığını yakalamada yetersiz kalabilir. Örneğin, "negatif" bir duygu, hayal kırıklığından kaynaklanan üzüntü mü, yoksa bir tehdit algısından doğan öfke mi içeriyor? Bu ayrımı yapabilmek için daha granüler bir yaklaşım olan duygulanım analizi (emotion analysis) gereklidir. Bu yöntem, metinlerdeki öfke, korku, neşe, üzüntü gibi belirli duyguları tespit ederek, söylemin duyuşsal boyutlarına dair çok daha zengin bir anlayış sunar. Çalışmamızda, çok etiketli duygulanım analizi modeli kullanarak, bu daha gelişmiş yaklaşım benimsenmiştir.

Büyük metin koleksiyonlarındaki gizli tematik yapıları ortaya çıkarmak için konu modellemesi (topic modeling) gibi denetimsiz makine öğrenmesi teknikleri kullanılmaktadır. Latent Dirichlet Allocation (LDA) gibi algoritmalar, belgelerdeki kelimelerin bir arada bulunma örüntülerine dayanarak, istatistiksel olarak anlamlı "konuları" (belirli kelimelerle temsil edilen temalar) tanımlar. Bu yöntem, mültecilere ilişkin medya içeriklerinin veya genel siyasi söylemlerin analizinde yaygın olarak kullanılmaktadır (Georgiou & Zaborowski, 2017). Bu yöntemin bu çalışma için değeri, önceden tanımlanmış anahtar kelimelerin ötesine geçerek, veriye dayalı bir şekilde hangi konuların tartışıldığını

keşfetmeye ve bu konuların zaman içindeki evrimini izlemeye olanak tanınmasıdır. Nitekim, çalışmamızın ön bulguları, söylemin zamanla nasıl güvenlik odaklı bir çerçeveden iç politika ve sosyal sorunlara kaydığını göstermiştir.

Nefret söyleminin otomatik tespiti, son yıllarda yoğun bir araştırma alanı haline gelmiştir. Bu alandaki çalışmalar, metinleri nefret söylemi içerip içermediğine göre sınıflandıran makine öğrenmesi modelleri geliştirmeye odaklanmaktadır. Ancak bu modeller, nefret dolu ifadeleri yalnızca saldırgan dilden ayırt etme, ironi ve sarkazmı anlama ve sürekli değişen argo ve hakaret ifadelerine uyum sağlama gibi önemli zorluklarla karşı karşıyadır (Farné vd., 2024; Kalogeropoulos vd., 2021). Bu alandaki uluslararası çabalara bir örnek olarak, Yunanistan, İtalya ve İspanya için çok dilli bir nefret söylemi veritabanı ve tespit araçları geliştirmeyi amaçlayan PHARM projesi gösterilebilir (Kalogeropoulos vd., 2021).

Hesaplamalı yöntemlerin ölçeklenebilirliği büyük bir avantaj sunarken, yorumlama derinliği ve teorik hassasiyet açısından sınırlılıkları vardır. Bu nedenle, en sağlam araştırma tasarımları, hesaplamalı yöntemlerin gücünü nitel insan kodlamasının derinliğiyle birleştiren hibrit içerik analizi yaklaşımlarını benimsemektedir. Baden ve diğerleri (2020) ile Su ve diğerleri (2017) tarafından savunulan bu yaklaşım, algoritmaların büyük veri setlerini düzenleyip örüntüleri ortaya çıkarmasını, nihai sınıflandırma ve yorumlamanın ise insan kodlayıcılar tarafından yapılmasını önerir. Bu çalışma, tam da bu hibrit yaklaşımın bir örneğidir. Hesaplamalı analizler (konu modellemesi, duygu/nefret tespiti) makro düzeyde örüntüleri ortaya çıkarırken, bu örüntülerin ve temsili metinlerin nitel yorumlanması, gerekli bağlamı ve derinliği sağlamaktadır. Bu metodolojik üçleme, tek bir yöntemin sağlayamayacağı kadar güçlü ve katmanlı bir açıklama sunar: Söylem yalnızca "negatif" değildir; belirli öfke ve korku duygularıyla karakterize edilir ve bu duygular en yoğun şekilde, göçmenlerle ilişkili suç gibi yeni ortaya çıkan ve baskın hale gelen konular etrafında ifade edilir. Bu ifadelerin önemli bir yüzdesi de nefret söylemi sınıflandırma kriterlerini karşılamaktadır.

Tablo 2.

Mülteci Söylemi Çalışmalarında Hesaplamalı Yaklaşımların Özeti

Çalışma (Yazar, Yıl)	Ülke/Bağlı am	Veri Kayna ğı	Metodoloj i	Temel Bulgular
Hatipoğlu vd. (2016) ²	Türkiye	Twitter	LCSSM Kümeleme , Manuel İçerik Analizi	Türk kullanıcıları arasında Suriyeli mülteciler konusunda siyasi kutuplaşma olduğu; güvenlik, ekonomi ve vatandaşlık gibi konuların öne çıktığı tespit edildi.
Frydenlund vd. (2023) ¹³	Türkiye	Twitter, Google Mobilite	Duygu Analizi, İstatistiksel Analiz	COVID-19 karantinaları sırasında mültecilerle gündelik temasın azalmasının, onlara yönelik olumsuz duygularda geçici bir düşüşe yol açtığı bulundu.
Erdoğan- Öztürk & Işık-Güler (2020) ¹³	Türkiye	Twitter	Niteliksel Söylem Analizi	#ülkemdesuriyeliistemi yorum etiketi üzerinden dışlayıcı, milliyetçi ve ırkçı söylemlerin nasıl inşa edildiği analiz edildi.
Georgiou & Zaborowski (2017) ¹⁰	Uluslararası	YouTube	Konu Modellemesi, Duygu Analizi, Manuel İçerik Analizi	Mülteci kadınların medyada marjinalleştirildiği ve genellikle basmakalıp (mağdur) çerçevelerle temsil edildiği, ancak güçlendirici temsillerin de bulunduğu saptandı.

Kalogeropoulos vd. (PHARM Projesi) ⁴	Yunanistan, İtalya, İspanya	Twitter, Facebook, YouTube, Haber Siteleri	Nefret Söylemi Tespiti, Duygu Analizi, Web Arayüzü	Mültecilere yönelik nefret söylemini izlemek ve modellemek için çok dilli bir veritabanı ve analiz arayüzü geliştirildi.
--	-----------------------------	--	--	--

Türkiye Söylemini Haritalamak: Sosyal Medya, Siyaset ve Suriyeli Mülteci Krizi

Türkiye'deki mülteci söylemi üzerine yapılan akademik çalışmalar, konunun oldukça kutuplaşmış, genellikle yabancı düşmanı ve iç siyasi bölünmelerle derinden iç içe geçmiş bir doğaya sahip olduğu konusunda bir fikir birliği sunmaktadır. Bu alandaki temel çalışmalardan biri olan Hatipoğlu ve arkadaşlarının (2019) araştırmaları, Twitter'da Suriyeli mülteciler konusunda belirgin bir siyasi kutuplaşma olduğunu ve güvenlik, ekonomi, vatandaşlık gibi politika meselelerinin söylemde ne kadar belirgin olduğunu ortaya koymuştur. Bu ilk çalışmalar, tartışmanın ana hatlarını çizerken, Erdoğan-Öztürk ve Işık-Güler'in (2020, 2021) daha sonraki çalışmaları, bu söylemin daha derin katmanlarına inmiştir. Bu araştırmalar, özellikle dışlayıcı söylemlerin, ırksal-dilbilimsel ideolojilerin (raciolinguistic ideologies) ve Suriyeli kadınlara yönelik cinsiyetlendirilmiş nefret söyleminin dinamiklerini ayrıntılı bir şekilde analiz etmiştir. Bu çalışmalar, Türkiye'deki çevrimiçi söylemin yalnızca genel bir "göçmen karşıtlığı" içermediğini, aynı zamanda belirli kimlik gruplarına yönelik özgün nefret biçimleri ürettiğini göstermiştir.

Bu akademik birikim, mevcut çalışmanın boylamsal verileriyle birleştirildiğinde, söylemin zaman içindeki yörüngesine dair önemli bir tablo ortaya çıkmaktadır. 2016'daki tartışmalar daha çok "dış güvenlik" ve "vatandaşlık" gibi politika odaklıyken (Hatipoğlu vd., 2019), çalışmamızdaki 2022-2023 verileri de benzer şekilde jeopolitik ("Suriye", "PKK", "Rusya") temaların baskınlığını göstermektedir. Ancak 2023'ün sonlarından 2024'e gelindiğinde, verilerde dramatik bir kayma gözlemlenmektedir: Söylem artık dış politika ekseninden koparak, kişisel güvenliği ve ulusal kimliği doğrudan tehdit eden içsel ve somut konulara odaklanmaktadır. "Taciz", "tecavüz", "işgal" gibi kelimelerin sıklığındaki artış, "mülteci sorununun" kamuoyu nezdinde bir dış politika meselesinden, kişisel güvenliğe ve ulusal kimliğe yönelik acil bir iç tehdide dönüştüğünü göstermektedir.

Türkiye'deki göçmen karşıtı söylemin sürekli yükselen bir negatif yörüngede olduğu genel kabul görse de bu eğilimi bozan istisnai durumlar da mevcuttur. Frydenlund ve diğerleri (2023) tarafından ortaya atılan "Gözden ırak, gönülden ırak" (Out of sight, out of mind) hipotezi, bu konuda önemli bir karşı anlatı sunmaktadır. Bu çalışma, COVID-19 salgını sırasındaki karantina önlemlerinin, ev sahibi toplum ile mülteciler arasındaki gündelik ve sıradan etkileşimi azalttığını ve bunun sonucunda Twitter'daki olumsuz duygularda geçici bir *düşüş*e yol açtığını istatistiksel olarak göstermiştir. Bu bulgu, fiziksel ve sosyal yakınlık algısının düşmanlığı körüklemedeki rolünü vurgulaması açısından kritiktir. Ancak, çalışmamızın daha geniş boylamsal verileriyle karşılaştırıldığında, karantina dönemindeki bu olumlu etkinin, genel olarak artan bir düşmanlık eğrisi içinde geçici bir anomali olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, altta yatan gerilimlerin yapısal olduğunu ve yalnızca geçici temas kesintileriyle ortadan kalkmadığını, aksine temas yeniden başladığında daha da şiddetlenebileceğini düşündürmektedir.

Türkiye'deki mülteci meselesi, siyasi aktörler tarafından sıklıkla bir araç olarak kullanılmıştır. "Aşağıdan yukarıya milliyetçilik" üzerine yapılan çalışmalar, sosyal medyanın sıradan vatandaşlara resmi hükümet anlatılarına meydan okuma veya bu anlatıları güçlendirme imkanı verdiğini göstermektedir (Bozdağ, 2019). Bu dijital alanda, mülteci konusu, vatandaşlık verilmesi, ekonomik etkiler ve sınırların güvenlikleştirilmesi gibi gerçek dünya politika tartışmalarıyla doğrudan bağlantılıdır (Hatipoğlu vd., 2019). Hükümetin resmi söylemi genellikle "misafirperverlik" ve "ensar" ruhu gibi kavramlara dayanırken, çevrimiçi alanda gözlemlenen aşırı düşmanlık, bu söylemle tam bir tezat oluşturmaktadır. Bu durum, Türkiye bağlamındaki temel bir paradoksu ortaya koymaktadır. Literatür, "misafir" statüsünün koşullu olduğunu ve bu statünün ihlal edildiği algısıyla birlikte yoğun bir tepkiye dönüşebileceğini öne sürmektedir (Erdoğan-Öztürk & Işık-Güler, 2023). Çalışmamızın duygu analizi bulguları, özellikle öfke ve korku duygularının yoğunluğunu göstererek, bu teorik kavramsallaştırmaya ampirik bir ağırlık kazandırmaktadır. "Misafirperverlik" çerçevesinin, ekonomik zorluklar veya siyasi manipölasyonlar karşısında kolayca çökebilen kırılgan ve sürdürülemez bir sosyal sözleşme yarattığı ve bu çöküşün, verilerde gözlemlenen nefret söylemi patlamasına yol açtığı iddia edilebilir.

Tablo 3.

Türkiye Bağlamında Mülteci Söylemi Üzerine Temel Çalışmaların Özeti

Çalışma (Yazar, Yıl)	Araştırma Sorusu/Amacı	Metodo loji	Veri Kaynağı/Dö nem	Temel Bulgular/Kat kılar
Hatipoğlu vd. (2016) ²	Twitter'daki Suriyeli mülteci söyleminin temel konuları ve kutuplaşma düzeyleri nelerdir?	LCSSM Kümeleme, Manuel İçerik Analizi	Twitter 2016	/ Söylemin güvenlik, ekonomi ve vatandaşlık eksenlerinde siyasi olarak kutuplaştığını ortaya koyan ilk kapsamlı çalışmalardan biridir.
Erdoğan -Öztürk & Işık-Güler (2020) ¹³	#ülkemdesuriyeliiste miyorum etiketi hangi dışlayıcı söylemleri inşa etmektedir?	Niteliksel Söylem Analizi	Twitter 2019-2020	/ Suriyelilere yönelik ırkçı, milliyetçi ve tehdit odaklı söylemlerin nasıl mobilize edildiğini göstermiştir.
Erdoğan -Öztürk & Işık-Güler (2021) ¹⁶	Suriyeli mülteci kadınlara yönelik nefret söylemi nasıl cinsiyetlendirilmektedir?	Pragmatik ve Söylem Analizi	Twitter	Yabancı düşmanlığı ile kadın düşmanlığının kesişimini analiz ederek, mülteci kadınlara yönelik özgün ve kesişimsel nefreti ortaya koymuştur.
Frydenl	COVID-19	Duygu	Twitter,	"Gözden ırak,

und vd. (2023) ¹³	karantinaları mültecilere duyarlılığı etkiledi?	yönelik nasıl	Analizi, İstatistik sel Analiz	Google Mobility 2020	/ gönülden ırak" hipotezini test ederek, fiziksel temasın azalmasının olumsuz duyguları geçici olarak azalttığını bulmuştur.
Bozdağ (2019) ¹³	Vatandaşlık tartışmaları, medyada nasıl bir "aşağıdan yukarıya milliyetçilik" yaratmaktadır?	sosyal	Niteliks el İçerik Analizi	Twitter	Sıradan kullanıcıların, resmi söylemlere karşı veya onları destekleyerek kendi milliyetçi kimliklerini nasıl inşa ettiklerini göstermiştir.

Sentez ve Araştırma Boşluğunun Tespiti

Bu literatür taramasında, nefret söyleminin sosyal medya aracılığıyla yayılan karmaşık ve küresel bir olgu olduğu; mülteci söylemlerinin genellikle olumsuz ve basmakalıp çerçevelerle şekillendiği ve mülteci kadınların kesişimsel bir düşmanlıkla karşılaştığı; bu söylemleri analiz etmek için giderek gelişen bir hesaplama araç setine sahip olduğu; ve Türkiye bağlamında bu söylemin kutuplaşmış ve yabancı düşmanı bir nitelik taşıdığı ortaya koyulmuştur. Mevcut literatürün, bu temel dinamikleri başarıyla ortaya koysa da önemli metodolojik, zamansal ve kavramsal boşluklar barındırdığını söylemek mümkündür.

Mevcut çalışmalardaki en belirgin boşluklardan biri metodolojik niteliktedir. Literatürdeki hesaplama çalışmaları genellikle tek bir yönetime odaklanma

eğilimindedir. Örneğin, bazı çalışmalar duygu analizine (Frydenlund vd., 2023), bazıları ise kümeleme veya konu modellemesine (Hatipoğlu vd., 2019) yoğunlaşmıştır. Literatürde, konu modellemesi, duygu analizi ve nefret söylemi tespitini bütüncül bir çerçevede birleştirerek, söylemin "ne" (konular), "nasıl" (duygular) ve "ne kadar zehirli" (nefret düzeyi) olduğunu aynı anda analiz eden çok katmanlı bir yaklaşıma rastlanmamıştır.

İkinci önemli boşluk zamansal boyuttur. Mevcut araştırmaların büyük bir kısmı, doğası gereği oldukça dinamik olan bir fenomeni statik bir anlık görüntü olarak ele alan kesitsel çalışmalardır. Örneğin, Hatipoğlu ve diğerlerinin (2019) çalışması 2016'yı, Frydenlund ve diğerlerinin (2023) çalışması ise 2020 pandemi dönemini kapsamaktadır. Oysa bu çalışmada söylemin doğasının, seçimler, doğal afetler veya jeopolitik krizler gibi olaylara bağlı olarak değiştiği gözlenmiştir. Dolayısıyla çalışmamız, birden fazla yılı kapsayan ve söylemin evrimini olaylara bağlı olarak izleyen boylamsal bir analizin, literatürdeki eksikliğini doldurmayı hedeflemektedir.

Son olarak, kavramsal bir boşluktan da söz edilebilir. Farné ve diğerlerinin (2024) belirttiği gibi, konuyla ilgili yayın sayısındaki artışa rağmen, birçok çalışma kavramsal derinlikten yoksundur. Yalnızca duygu kutuplarını ölçen veya konuları listeleyen çalışmaların ötesinde, bu söylemsel temaların *anlamını* ve *işlevini* nitel olarak yorumlayan, nicel bulguları teorik çerçevelerle bütünleştiren daha fazla araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Çalışmamız, tam da bu üç kritik boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Çalışmanın metodolojik katkısı, Türkiye bağlamında mülteci söylemini analiz etmek için çok yönlü bir hesaplamalı çerçeve sunmasıdır. Konu modellemesi, çok etiketli duygulanım analizi ve nefret söylemi tespitini birleştirerek, söylemin bütüncül ve katmanlı bir analizini mümkün kılmaktadır. Çalışmanın ampirik katkısı, geniş ölçekli ve boylamsal (2022-2024) bir veri seti kullanılarak, Türkiye'deki Twitter'da mülteci söyleminin evrimine dair kapsamlı ve dinamik bir harita sunmasıdır. Zira çalışmada, statik anlık görüntülerin ötesine geçerek, eğilimleri ortaya koyulmuş, gerçek dünyadaki olayların etkisini izlenmiş ve söylemin jeopolitik kaygılardan içsel sosyal kaygılara doğru kayışını belgelendirilmiştir. Çalışmanın teorik katkısı, hesaplamalı bulguları nitel yorumlamayla bütünleştirilerek, Batılı olmayan ve dünyanın en büyük mülteci nüfuslarından birine ev sahipliği yapan bir ülkede "ötekileştirme", ahlaki panik, çerçeveleme ve göçün siyasallaştırılması gibi teorilere, ampirik temelli içgörüler sunmasıdır. Bir dış politika meselesinin, toplumsal uyum ve siyasi istikrar için önemli sonuçları olan somut bir içsel kaygıya nasıl dönüştüğüne dair veriye dayalı bir açıklama getirmesidir.

YÖNTEM

Bu çalışma, sosyal medyadaki göçmen söylemlerinin tematik yapısını, duygusal tonunu ve zamansal evrimini ortaya koymak amacıyla nicel bir araştırma deseni üzerine kurulmuştur. Araştırmanın temelini, X (Twitter) platformundan elde edilen geniş kapsamlı bir veri setinin metin madenciliği teknikleriyle analiz edilmesi oluşturmaktadır. Bu yaklaşım, söylem dinamiklerini bireysel paylaşımların ötesinde, makro düzeyde ve veri odaklı bir perspektifle incelemeye olanak tanımıştır.

Veri Toplama ve Kapsam

Araştırmanın veri seti, Aralık 2022 ile Kasım 2024 tarihleri arasındaki 24 aylık bir zaman dilimini kapsayacak şekilde, X platformundan toplanan Türkçe paylaşımlardan oluşmaktadır. Veri toplama sürecinde, araştırma problemiyle doğrudan ilişkili olan "göç", "göçmen", "göçmenlik", "sığınmacı" ve "Suriyeli" gibi odaklı ve kapsayıcı anahtar kelimeler ve etiketler kullanılmıştır. X API v2 platformu üzerinden veri toplama işlemi için Python programlama dilinde Tweepy¹ kütüphanesi kullanılmıştır. Bu yöntemle, konuyla ilgili geniş ve temsili bir metin derlemi (corpus) oluşturulması hedeflenmiştir.

Veri İşleme ve Analiz Süreçleri

Toplanan ham veri, analiz öncesinde standart metin ön işleme adımlarından geçirilmiştir. Bu adımlar arasında metinlerin küçük harfe dönüştürülmesi, noktalama işaretlerinin, sayıların, URL bağlantılarının ve analizle ilgisiz durak kelimelerin (stop words) temizlenmesi yer almaktadır. Ön işleme sürecinin ardından, metin derlemi üzerinde üç temel analiz tekniği uygulanmış ve buna ek olarak zaman içerisindeki değişimler gözlenmiştir.

Konu Modellemesi (Topic Modeling): Veri setindeki gizli tematik yapıları ve ana tartışma konularını belirlemek amacıyla konu modellemesi tekniği kullanılmıştır. Konu modellemesi teknikleri, veri setlerindeki gizli tematik yapıları ve ana tartışma konularını sistematik olarak keşfetmede güçlü analitik araçlar sunmaktadır (Amaro ve Bacao, 2024). Türkiye'deki göç söylemleri analizi için BERTopic ve NET-LDA yaklaşımları, yüksek semantic understanding ve cross-lingual capabilities özellikleri ile öne çıkmaktadır (Ekinci ve Omurca, 2020). Bu çerçevede tercih edilen konu modellemesi yöntemiyle, her bir zaman dilimi (ay) için paylaşımların yoğunlaştığı konular, o konuları tanımlayan anahtar kelimeler ve bu kelimelerin konu içindeki ağırlıkları tespit edilmiştir. Ayrıca, konuların söylem içindeki merkeziliğini ve önemini ölçmek için "Merkeziyet Skoru"

¹ <https://pypi.org/project/tweepy/>

hesaplamaları yapılmış, bu sayede tüm zaman dilimleri boyunca en baskın ve etkili konular belirlenmiştir. Bu analiz, söylemin kronolojik evrimini ve tematik kaymaları izlemek için temel oluşturmuştur.

Nefret Söylemi Analizi: Paylaşımların tonalitesini ve saldırganlık düzeyini ölçmek amacıyla, geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış, makine öğrenmesi tabanlı bir nefret söylemi sınıflandırma modeli kullanılmıştır. Mevcut araştırmalar, Transformer tabanlı modellerin (özellikle RoBERTa ve XLM-RoBERTa) en yüksek performansı gösterdiğini ortaya koymaktadır (Paiş, 2024). Türkçe nefret söylemi tespiti için BERTurk ve Türkçe'ye uyarlanmış XLM-RoBERTa modelleri öne çıkmaktadır (Uludoğan vd., 2024). Modellerin açıklanabilirliği ve adillığı, etik ve yasal açıdan büyük önem taşımaktadır. LIME ve SHAP gibi XAI teknikleri, model kararlarını şeffaflaştırarak güvenilirliği artırmaktadır (Arshad ve Shahzad, 2024; Mou ve Lee, 2021). Bu bağlamda çalışma kapsamında XLM-RoBERTa modeli kullanılmış ve açıklanabilirliği ve adillığı güçlendirmek için XAI tekniğinden yararlanılmıştır. Bu çerçevede her bir paylaşım, "nefret söylemi içeren" (var) veya "içermeyen" (yok) şeklinde etiketlenmiş ve bu etikete olan güveni belirten bir olasılık skoru (hate_score) atanmıştır. Bu analiz, söylemdeki toksisite seviyesinin nicel olarak belirlenmesini sağlamıştır.

Duygu Analizi (Emotion Analysis): Söylemin duygusal haritasını çıkarmak için, metinlerdeki baskın duyguları tespit eden çok etiketli bir duygu analizi modeli uygulanmıştır. Günümüz dijital dünyasında, metin verilerinden duygu çıkarımı yapabilme yeteneği, insan-bilgisayar etkileşiminden pazarlama araştırmalarına kadar geniş bir yelpazede kritik öneme sahiptir. Çok etiketli duygu analizi, geleneksel ikili (pozitif/negatif) veya çok sınıflı (tek duygu) yaklaşımların ötesine geçerek, metinlerdeki karmaşık duygusal nüansları yakalama konusunda ileri düzeyde gelişme sunmaktadır (Anad, vd., 2023; Liu, vd., 2023). Yine özellikle Transformer tabanlı modeller, özellikle BERT ve RoBERTa mimarileri, geleneksel yaklaşımlara göre önemli performans avantajları sağlamaktadır (Wicaksono, vd., 2025). Bu doğrultuda çalışmada, BERT mimarisinden yararlanılmıştır. Çok etiketli duygu analizi modeli, her bir paylaşımı kızgınlık (anger), korku (fear), mutluluk (happiness), üzüntü (sadness) ve şaşkınlık (surprise) gibi temel duygu kategorilerinden birine atamış ve bu atamanın yoğunluğunu gösteren bir güven skoru (emotion_score) üretmiştir. Bu yöntem, söylemi tetikleyen temel duygusal dinamiklerin ve bu duyguların hangi temalarla ilişkili olduğunun anlaşılmasına olanak tanımıştır.

Bu üç farklı analitik yaklaşımın birleştirilmesiyle, çalışmanın başında hedeflenen çok katmanlı "söylem haritası" oluşturulmuştur. Bu harita, sosyal medyadaki

göçmen söylemlerinin yalnızca "ne" hakkında olduğunu değil, aynı zamanda "nasıl" bir tonda ve "hangi" duygusal çerçevede işlediğini de kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktadır.

BULGULAR

Söylemin Makro Yapısı: Baskın Tematik Kümeler

Bu bölüm, kamusal tartışmanın temel mimarisini ortaya koymaktadır. Tüm veri seti boyunca en merkezi ve istikrarlı şekilde baskın olan konular analiz edilerek, söylemin üzerine inşa edildiği temel kavramsal sütunlar tespit edilmiştir. Bu yaklaşım, söylemin dinamik ve duygusal bileşenlerine geçmeden önce, "söylem haritasının" statik ve makro düzeydeki bir görünümünü sunmaktadır.

i.En Merkezi İki Konunun Tespiti

Analiz sonucunda öncelikle, tüm zaman dilimleri içinde en yüksek "Merkeziyet Skoru"na sahip iki konu tespit edilmiştir. Bu konular tartışmanın ağırlık merkezini temsil etmektedir.

- **Baskın Konu 1 (Merkeziyet Skoru: 0.5632):** Bu konu Suriye (0.0320), göçmen (0.0250), ülke (0.0140), sayı (0.0100) ve karşıt (0.0070) gibi anahtar kelimelerle tanımlanmaktadır. Bu tematik çerçeve, ülke içindeki Suriyeli göçmenlere yönelik nicel değerlendirmeler ve karşıtlık etrafında şekillenmektedir. Anahtar kelimeler, göçmenlerin "sayısı" ile meşgul olan ve "karşıt" görüşlerin varlığını gösteren bir söyleme işaret etmektedir.
- **Baskın Konu 2 (Merkeziyet Skoru: 0.5569):** Bu konu ise Suriye (0.0320), göçmen (0.0200), Türk (0.0090), taraf (0.0090), dava (0.0070) ve kadın (0.0060) anahtar kelimeleriyle tanımlanmaktadır. Benzer olmasına rağmen bu konu, tartışmaya eylem, yasallık ve sosyal özgüllük gibi yeni bir boyut katmaktadır. "dava" (hukuki süreç), "taraf" (aktör/parti) ve "kadın" gibi kelimelerin varlığı, söylemin hukuki sonuçları, Türk aktörlerin veya partilerin rolünü ve göçmen bağlamında belirli demografik gruplara odaklanmayı içerecek şekilde evrildiğini düşündürmektedir.

Bu iki konu, Suriyeli göçmenler konusunda, incelenen dönem boyunca kamusal söylemin en baskın ve merkezi teması olarak karşımıza çıkmaktadır.

ii. "Suriye" Kavramının Yapısökümü

Bu bağlamda "Suriye" kelimesinin ne anlama geldiğini anlamak için, bu kelimeyle en sık birlikte kullanılan diğer kelimeler analiz edilmiştir. Veriler, "Suriye" kelimesinin en sık sığınma (283), afgan (267), çocuk (242), muhalif

(214), sınır (208) ve irak (184) kelimeleriyle ilişkilendirildiğini göstermektedir. Bu durum, "Suriye"nin yalnızca bir ülke adı olmaktan çıkıp çok katmanlı bir kavrama dönüştüğünü göstermektedir:

- **Hukuki/İnsani Bir Statü:** "sığınma" kelimesiyle.
- **Bölgesel Bir Kriz:** "afgan" ve "irak" kelimeleriyle birlikte anılmasıyla.
- **İnsani Bir Trajedi:** "çocuk" kelimesinin öne çıkmasıyla.
- **Siyasi Bir Çatışma:** "muhalif" kelimesiyle.
- **Jeopolitik Bir Gerçeklik:** "sınır" kelimesiyle.

Bu bulgular, söylemin "Suriye"yi ele alırken onu tek boyutlu bir konu olarak değil, iç içe geçmiş insani, hukuki, siyasi ve bölgesel krizlerin bir sembolü olarak kodladığını göstermektedir. "Suriye" ile "afgan" kelimelerinin neredeyse eşit sıklıkta birlikte kullanılması, kamusal söylemin farklı hukuki statülere ve geliş koşullarına sahip bu iki ulusal grubu ayırt etmediğini düşündürmektedir. Bunun yerine, her iki grup da genellikle "göçmen" veya "sığınmacı" gibi daha geniş ve sıklıkla olumsuz yüklü bir şemsiye terim altında birleştirilmektedir. Bu homojenleştirme, her bir grubun kendine özgü tarihsel ve politik bağlamlarını silerek, geniş ve genellikle hatalı klişelerin uygulanmasını kolaylaştıran bir "ötekileştirme" mekanizması olarak işlev görmektedir.

Aynı zamanda, söylem temel bir ikilik üzerinde işlemektedir. Bir yanda "çocuk" ve "sığınma" gibi kelimelerle tetiklenen ve insani endişe ile empatiyi çağrıştıran bir "Mağduriyet Çerçevesi" bulunmaktadır. Diğer yanda ise güvenlik, yasallık ve karışıklıkla ilgili kelimelerle harekete geçen bir "Tehdit Çerçevesi" bulunmaktadır. Bu ikinci çerçeve, göçmenleri yönetilmesi gereken bir sorun veya karşı konulması gereken bir tehlike olarak konumlandırmaktadır. Dolayısıyla, tüm "söylem haritası", bu iki çerçevenin hakimiyet mücadelesi verdiği bir çekişme alanı olarak şekillenmektedir. Göçmenleri savunmasız insanlar olarak görmek ile toplumsal bir tehdit olarak görmek arasındaki bu gerilim, söylemi tanımlayan merkezi çatışmayı oluşturmaktadır.

Duygusal-Duygulanımsal Topografya: Duygu ve Nefret Söyleminin Haritalanması

Bu bölümde, söylemin *nasıl* işlediği, yani duygusal karakteri ve ton yoğunluğu analiz edilmiştir. Buradaki bulgular, düşmanlık içeren bir iletişim ortamını ortaya koyarak söylem haritasının kritik bir katmanını oluşturmaktadır.

iii. Düşmanlığın Nicelendirilmesi: Nefret Söyleminin Ezici Yaygınlığı

Analiz edilen tweetlerin % 99.4'ünün nefret söylemi (hate_label = 'var') olarak

sınıflandırılması, en çarpıcı nicel bulgudur. Bu tweetler için ortalama nefret skoru ise oldukça yüksek bir değer olan 0.916'dır. Bu durum, nefret söyleminin bu veri setinde son derece yüksek bir yoğunlukla ifade edildiğini göstermektedir.

Tablo 4.

Nefret Söyleminin Dağılımı ve Yoğunluğu

Kategori		Tweet Sayısı	Toplamdaki Yüzdesi	Ortalama Skor
Nefret İçeren	Söylemi	994	99.4%	0.916
Nefret İçermeyen	Söylemi	6	0.6%	0.665

Tablo 4’de görülen nefret söylemi oranı, X platformunda Suriyeli göçmenler nefret söyleminin bir aykırılık veya marjinal bir davranış olmadığını, aksine *normatif* bir iletişim biçimi haline geldiğini düşündürmektedir. Bu durum, ılımlı veya olumlu seslerin bastırıldığı veya tartışmaya katılmamayı tercih ettiği, en aşırı görüşlere alan bırakan bir "tersine sessizlik sarmalı (Han, 2021)" potansiyeline işaret etmektedir. Bu bulgu, yalnızca tweetlerin içeriğiyle ilgili değil, aynı zamanda dijital kamusal alanda yürütülen “akılcı ve evrensel kamusal tartışmaların (Habermas, 1997)” sağlıklı yürütülememesi ile de ilgilidir ve bir platformun toplumsal toksisiteyi şekillendirmedeki rolüne dair önemli bir sonuçtur.

iv. Başkın Duygu Paleti: Öfke ve Korku

Tablo 5’de görülebileceği gibi duygu analizi, negatif duygulanımın hakim olduğu bir manzara ortaya koymaktadır. Birincil duygular, her ikisi de sık sık yüksek güven skorlarıyla (genellikle >0.90) ortaya çıkan Öfke (Kızgınlık) ve Korku'dur. Mutluluk (Mutlu) gibi olumlu duygular nadirdir ve genellikle alaycı veya ironik bir şekilde kullanılmaktadır. Üzüntü (Üzgün) ise kayıp ve hayal kırıklığı bağlamlarında ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5.

Baskın Duygular ve İlişkili Tematik Tetikleyiciler

Duygu Etiketi	Ortalama Yoğunluk Skoru	Temel Tematik Tetikleyiciler	Örnek Tweet
Kızgınlık (Anger)	Yüksek (>0.90)	Suç, Ekonomik Yük, Ulusal Kimlik, Siyasi Politikalar	"İstemiyorum ulan! Yeter artık! Bu Suriye li Afgan ne bk varsa ülkemde istemiyorum! Defolsun gitsinler!" ¹
Korku (Fear)	Yüksek (>0.90)	Demografik Değişim, Güvenlik Tehditleri, Kontrolsüz Sınırlar	"Dağ taş Suriye li kaynıyor... Bu, düpedüz bir işgal." ¹
Mutluluk (Happiness)	Orta-Yüksek	İronik Siyasi Yorumlar, İnsani Yardım	"Suriye li kardeşlerimi tebrik ederim" (Siyasi zafer sonrası ironik kullanım) ¹
Üzüntü (Sadness)	Orta	Ulusal Kimlik Kaybı, İnsani Dramlar	"Milletin dışarıda kutladığı, konvoy yaptığı hiçbir sevinç benim sevincim değil. Kendimi Suriye li mülteci gibi hissediyom kendi vatanımda amk" ¹

v.Duygusal Tetikleyicilerin Kalitatif Analizi

- Öfke (Kızgınlık): Algılanan suç ("taciz", "tecavüz", "cinayet"), ekonomik yük ("paramız yok", "vergi"), siyasi hayal kırıklığı ("hükümet istifa") ve göçmenlerden geldiği düşünülen saygısızlık gibi konular tarafından tetiklenmektedir.
- Korku: Demografik değişim ("Türkler azınlığa düşecek"), ulusal kimlik kaybı, güvenlik tehditleri (örneğin, Reina saldırganının Türkiye'ye yeniden girmesi) ve kontrolsüz sınırlar ("sınırlar yol geçen hanı") gibi temalar tarafından tetiklenmektedir.
- Mutluluk / İroni: Genellikle durumu eleştirmek için ironik bir şekilde kullanılır. Örneğin, siyasi bir zaferden sonra Suriyelileri alaycı bir şekilde "tebrik eden" bir tweet, kullanıcının kendi hayal kırıklığını ifade etmek için "mutlu" etiketini kullanır.
- Üzüntü: Ulusun algılanan gerilemesi, Türk kültürünün kaybı veya çatışmanın insani bedeline yönelik nadir empati anlarında ifade edilir. Örneğin, bir seçim şakası üzerine ağlayan Suriyeli çocuk hakkındaki tweet bu duruma bir örnek gösterilebilir.

Bu duygusal dinamikler incelendiğinde, korkunun temel ve altta yatan duygu olduğu düşünülmektedir. Bu duygu, gelecek, güvenlik ve kimlik hakkındaki derin endişelerden kaynaklanmaktadır. Bu genel korku hali, yüksek bir hassasiyet ve şikayet durumu yaratmaktadır. Belirli bir olay (bir suç haberi, bir siyasi karar) meydana geldiğinde, bu gizli korku, daha aktif ve dışa dönük bir duygu olan kinetik öfkeye dönüşmektedir. Bu öfke daha sonra platformun normalleşmiş dili olan nefret söylemi aracılığıyla ifade edilmektedir. Bu durum, Kaygı/Korku → Provokasyon → Öfke → Nefret Söylemi (Breuer ve Elson, 2017) şeklinde bir psikolojik süreci ortaya koymaktadır. Bu nedensel zinciri anlamak, yalnızca duyguları listelemekten daha derin bir kavrayış sunmakta ve nefret söylemini ele almak için öncelikle altta yatan korkuların anlaşılması gerektiğini ima etmektedir.

Söylemin Kronolojik Evrimi: Tematik Bir Zaman Serisi Analizi

Bu bölüm, söylem haritasının dinamik ve boylamsal boyutunu sunmaktadır. Burada amaç, anlatının nabzını aydan aya takip ederek, temaların gerçek dünya olaylarına yanıt olarak nasıl yükseldiğini, düştüğünü ve dönüştüğünü göstermektedir. Bu analiz, söylemin statik değil, yaşayan ve gelişen bir varlık olduğu fikrini desteklemektedir.

i. *Başlangıç Çerçevesi (Aralık 2022 - Ocak 2023): Jeopolitik ve Güvenlik*

Bu dönemde söylem, dış politika odaklıdır. En merkezi konular "Suriye", "Esad", "PKK", "YPG", "harekat" (askeri operasyon) ve "bakan" gibi kelimeler etrafında yoğunlaşmaktadır. Tartışma, devlet düzeyindeki eylemler, askeri çatışmalar ve Rusya gibi aktörlerle diplomatik manevralar hakkındadır. "Göçmen" konusu, jeopolitik bir dramın ikincil bir karakteri olarak karşımıza çıkar.

ii. *Dışsal Şok (Şubat 2023): İnsani Kesinti*

Şubat 2023 depremi, anlatıyı tamamen değiştirmiştir. Baskın konu "deprem", "yardım" ve "bağış" temalarına kaymıştır. Bu kısa dönemde "Mağduriyet Çerçevesi" baskın hale gelmiş ve söylem, bir güvenlik odağından insani bir odağa kaymıştır. Suriye, bir çatışma bölgesi olarak değil, bir yardım alıcısı olarak çerçevelenmiştir.

iii. *Geçiş Aşaması (Mart - Mayıs 2023): Siyasallaştırma*

Deprem sonrası dönem, güvenlik temalarının yeniden ortaya çıkışına tanıklık etmiş, ancak bu temalar Mayıs 2023 seçimleri öncesinde artan bir şekilde iç siyasetle iç içe geçmiştir. Bu süreçte "göçmen", "seçim", "oy", "parti" ve "vatandaşlık" gibi anahtar kelimeler merkezi hale gelmiştir. Bu, "göçmen" meselesi dijital kamusal alanda siyasi bir araç olarak kullanıldığını düşündürmektedir. Mayıs 2023'teki baskın konu, "Suriye"yi açıkça "zafer" ve "seçim" ile ilişkilendirerek konunun tamamen siyasallaştığını göstermiştir.

iv. *Suçlulaştırma Anlatısı (Haziran 2023 – Kasım 2024): Toplumsal Düzen ve Tehdit Hakimiyeti*

2023'ün ortalarından itibaren söylem, bir suç ve toplumsal çürüme anlatısı etrafında katılaşmıştır. Konu modelleri taciz, tecavüz, suç, öldür, bıçakla, kaçak gibi kelimelerle şekillenmiştir. Odak, jeopolitik "Suriye sorunu"ndan yerel "Suriyeliler sorunu"na kaymıştır. Kolluk kuvvetlerinin eylemleri (operasyon, yakala, gözaltı) baskın bir tema haline gelerek bu algılanan tehdide devlet düzeyinde bir yanıt arayışını yansıtmaktadır. Bu dönem, "Tehdit Çerçevesi"nin "Mağduriyet Çerçevesi" üzerinde neredeyse tamamen hakimiyet kurduğu bir dönemdir. Depremin tetiklediği insani çerçevenin güçlü ancak kısa ömürlü olduğu görülmüştür. Söylem, hızla önceden var olan olumsuz çerçevelere geri dönmüş ve bu çerçeveleri eskisinden daha fazla yoğunlaştırmıştır. Bu durum, yerleşik toplumsal kaygıların geçici empati yaratan olaylara karşı oldukça dirençli olduğunu düşündürmektedir.

Tablo 6.

Baskın Söylem Çerçevesinin Kronolojik Haritası

Zaman Dilimi	Baskın Söylem Çerçevesi	Tanımlayıcı Anahtar Kelimeler	Tematik Odak Yorumu
Aralık 2022 - Ocak 2023	Jeopolitik ve Güvenlik	Suriye, Esad, PKK, hareket, bakan	Dış politika, askeri operasyonlar ve diplomasi.
Şubat 2023	İnsani Kesinti	deprem, yardım, bağış, Türkiye	Deprem sonrası insani yardım ve uluslararası dayanışma.
Mart - Mayıs 2023	Siyasallaştırma	göçmen, seçim, oy, parti, vatandaşlık	Göçmen konusunun seçimler öncesi siyasi bir araç haline gelmesi.
Haziran 2023 – Kasım 2024	Suçlulaştırma ve Tehdit	kaçak, suç, taciz, tecavüz, operasyon	Göçmenlerin suç ve toplumsal düzensizlikle ilişkilendirilmesi.

Tablo 6’da da görülebileceği gibi bulgular, bir sosyal medya platformunun müzakere alanı olarak değil, bir düşmanlık ve kutuplaşma kuluçka makinesi olarak işlev görebileceğine dair önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Bulgular, dijital kamusal alana ilişkin iyimser görüşlere meydan okumakta ve yankı odası oluşumu ile nefret söyleminin normalleşmesi mekanizmalarına ilişkin somut veriler sağlamaktadır. Bu açıdan çalışmanın temel katkısı, hesaplamalı yöntemlerin, tartışmalı bir sosyal konudaki kamusal söylemin karmaşık, çok katmanlı ve genellikle zehirli dinamiklerini haritalamak için nasıl kullanılabileceğini ampirik olarak göstermesi açısından ve bu yolla geçiş sürecindeki bir toplumun kaygılarını ve kırılmalarını anlamlandırmak için bir mercek sunmasıdır.

TARTIŞMA: SOSYAL KİMLİK KURAMI MERCEĞİNDEN BİR SÖYLEM ANALİZİ

Bu çalışmanın bulguları, Türkiye'deki sosyal medya kullanıcılarının Suriyeli göçmenlere yönelik söylemlerinin, Henri Tajfel ve John Turner tarafından geliştirilen Sosyal Kimlik Kuramı'nın temel mekanizmalarıyla çarpıcı bir şekilde örtüştüğünü göstermektedir. Kuram, bireylerin benlik saygılarını artırmak için kendilerini belirli sosyal gruplarla özdeşleştirme ("iç grup") ve diğer gruplardan ("dış grup") farklılaştırma eğiliminde olduklarını öne sürer. Analizimizdeki veriler, bu sürecin dijital kamusal alanda nasıl işlediğine dair canlı bir örnek sunmaktadır.

Sosyal Sınıflandırma: Keskin "Biz" ve Homojen "Onlar" Ayrımı

Sosyal Kimlik Kuramı'nın ilk adımı, bireylerin sosyal dünyayı anlamlandırmak için kendilerini ve başkalarını kategorilere ayırmasıdır. Bulgularımız, söylemin temelinde keskin bir "Biz" (Türkler) ve "Onlar" (Göçmenler) ayrımının yattığını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu sınıflandırma, yalnızca bir bilişsel kestirme yol olmanın ötesine geçerek, gruplar arası algının temelini oluşturmaktadır.

Özellikle dikkat çekici olan, dış grubun homojenleştirilmesidir. "Suriye" kelimesinin en sık birlikte kullanıldığı kelimeler arasında "afgan" ve "irak" gibi farklı ulusal kimliklerin yer alması, kamusal söylemin bu grupların özgün hukuki, kültürel ve tarihsel bağlamlarını silerek onları tek bir "göçmen" veya "sığınmacı" şemsiye kategorisi altında birleştirdiğini göstermektedir. Bu durum, Sosyal Kimlik Kuramı'nın belirttiği gibi, dış grubun karmaşıklığını azaltarak basmakalıp yargıların ve genellemelerin oluşmasını kolaylaştıran bir zemin hazırlamaktadır. Söylemde Türk kelimesinin Suriye ve göçmen gibi kelimelerle sıkça bir arada kullanılması, bu "Biz" ve "Onlar" ayrımının sürekli olarak yeniden üretildiğini teyit etmektedir.

Sosyal Özdeşleşme ve Algılanan Tehdit

Bireyler bir grupla özdeşleştiklerinde, o grubun kaderini kendi kaderleri gibi algılama eğilimine girerler. Analizimizdeki ülke, vatan, millet ve demografik yapı gibi anahtar kelimelerin sıkça kullanılması, iç grubun ("Türkler") ulusal kimlik ve egemenlik gibi değerlerle ne denli güçlü bir özdeşleşme içinde olduğunu göstermektedir. Kurama göre, iç grubun kimliği, statüsü veya kaynakları bir dış grup tarafından tehdit altında algılandığında, gruplar arası ön yargı ve düşmanlık artar. Bulgularımız bu mekanizmayı açıkça yansıtmaktadır. Söylemde öne çıkan "Tehdit Çerçevesi", göçmenleri çeşitli boyutlarda bir tehdit olarak konumlandırmaktadır:

- Ekonomik Tehdit: Kaynakların tükendiği, işlerin elden gittiği algısı.
- Fiziksel Güvenlik Tehdidi: Suç, taciz, tecavüz, öldür gibi kelimelerle somutlaşan ve korku duygusunu tetikleyen güvenlik endişeleri.
- Sembolik/Kimliksel Tehdit: Demografik yapının bozulması, ulusal kimliğin aşınması ve ülkenin "işgal" edildiği hissi, iç grubun varoluşsal bir tehdit algıladığını göstermektedir.

Bu algılanan tehdit, iç grup üyelerinin kendi gruplarına daha sıkı sarılmasına ve dış gruba karşı daha savunmacı ve saldırgan bir tutum benimsemesine yol açmaktadır.

Sosyal Karşılaştırma ve Dış Grubun Sistemik Olumsuzlanması

Sosyal Kimlik Kuramı'nın en kritik aşaması, iç grubun pozitif bir sosyal kimlik ve benlik saygısı elde etmek için kendi grubunu dış gruplarla karşılaştırması ve genellikle dış grubu olumsuzlayarak kendi grubunu kayırmasıdır. Bu çalışmanın en sarsıcı bulgusu olan analiz edilen tweetlerin %99.4'ünün nefret söylemi içermesi ve ortalama nefret skorunun 0.916 gibi yüksek bir değerde olması, bu dış grup olumsuzlamasının ne kadar aşırı ve normatif bir hale geldiğinin nicel kanıtıdır.

Bu durum, basit bir ön yargıdan çok daha fazlasını ifade etmektedir; bu, dış grubun ("göçmenler") sistematik olarak değersizleştirildiği, şeytanlaştırıldığı ve gayriinsani bir konuma itildiği aktif bir süreçtir. Duygu analizinde öfke ve korkunun baskın duygular olarak ortaya çıkması da bu süreci desteklemektedir. Algılanan tehdit (kimliksel, ekonomik, güvenlik) öncelikle korku yaratmakta, bu korku ise belirli olaylar veya provokasyonlar karşısında aktif ve dışa dönük bir öfkeye dönüşmektedir. Bu öfke, platformun normalleşmiş dili haline gelen nefret söylemi aracılığıyla ifade edilmektedir. Dolayısıyla, "İstemiyorum ulan! Defolsun gitsinler!" gibi ifadeler, sadece bir tepki değil, aynı zamanda iç grubun sınırlarını çizme ve dış grubu reddederek kendi pozitif kimliğini (tehdit altında olmayan, güvende, egemen bir kimlik) pekiştirme çabasının bir sonucudur.

Sonuç olarak, Tajfel ve Turner'ın Sosyal Kimlik Kuramı, Suriyeli göçmenlere yönelik sosyal medya söylemlerinin altında yatan psikososyal dinamikleri açıklamak için güçlü bir analitik mercek sunmaktadır. Gözlemlenen kutuplaşma, basit bir fikir ayrılığından ziyade, derinlere kök salmış bir "Biz" ve "Onlar" algısının, algılanan tehditlerle birleşerek dış gruba yönelik yoğun bir olumsuzlamaya ve kitlesel bir nefret söylemine dönüştüğü bir sosyal kimlik çatışmasıdır. Bu bulgular, dijital platformların, gruplar arası gerilimleri nasıl

büyütebildiğini ve toplumsal fay hatlarını nasıl keskinleştirebildiğini göstermesi açısından da büyük önem taşımaktadır.

SONUÇ

Bu çalışma, Türkiye'de sosyal medya platformu X üzerinde Suriyeli göçmenlere yönelik kamusal söylemin çok katmanlı bir haritasını çıkarmayı amaçlamış ve bu hedef doğrultusunda geniş bir veri setini metin madenciliği teknikleriyle analiz etmiştir. Elde edilen bulgular, dijital kamusal alandaki söylem dinamiklerinin karmaşık ve çoğu zaman sorunlu doğasını gözler önüne sermektedir.

Analiz, söylemin tematik çekirdeğinin, zaman içinde değişmeyen bir şekilde "Suriye-göçmen" eksenini etrafında şekillendiğini ortaya koymuştur. Bu eksen, "Mağduriyet Çerçevesi" ve "Tehdit Çerçevesi" olmak üzere iki temel karşıt anlatı arasındaki bir gerilim alanı olarak belirginleşmiştir. Bu tematik çekirdeği saran duygusal katman, ezici bir şekilde negatif duygulanım ve düşmanlık ile karakterize edilmektedir. Analiz edilen içeriklerin %99.4 gibi şaşırtıcı bir oranla nefret söylemi içermesi ve bu söylemin birincil olarak öfke ve korku duygularıyla beslenmesi, bu dijital alandaki tartışmaların ne denli toksik bir yapıya büründüğünü kanıtlamaktadır.

Söylem haritasının dinamik yüzeyi, anlatının zamanla nasıl bir evrim geçirdiğini göstermiştir. Başlangıçta dış politika ve güvenlik odaklı bir çerçevede ele alınan Suriye meselesi, 2023 depremiyle birlikte kısa süreli bir insani kesintiye uğramış, ardından seçimlerle birlikte hızla siyasallaşarak nihayetinde bir suç ve toplumsal tehdit anlatısı etrafında katılaşmıştır. Bu evrim, dış olayların ve iç siyasi dinamiklerin kamusal söylemi ne denli hızlı bir şekilde yeniden şekillendirebildiğini göstermektedir.

Tartışma bölümünde ele alındığı üzere, Tajfel ve Turner'ın Sosyal Kimlik Kuramı, bu bulguları açıklamak için güçlü bir teorik zemin sunmaktadır. Söylemdeki keskin "Biz" (Türk) ve "Onlar" (göçmen) ayrımı, dış grubun homojenleştirilmesi ve algılanan ekonomik, demografik ve güvenlik tehditleri karşısında iç grup kimliğinin pekiştirilmesi, kuramın temel mekanizmalarını doğrulamaktadır. Nefret söyleminin bu denli yaygınlaşması, iç grubun benlik saygısını artırmak amacıyla dış grubun sistematik olarak olumsuzlanmasının bir yansıması olarak yorumlanabilir.

Bu çalışmanın en temel katkısı, başlangıçta hedeflendiği gibi, dijital söylemin kapsamlı ve veri odaklı bir haritasını sunmasıdır. Bu harita, yalnızca belirli bir konudaki görüş dağılımını değil, aynı zamanda bir toplumun derinlerdeki

kaygılarını, kimlik gerilimlerini ve dijital platformların bu dinamikleri nasıl birer yankı odası ve nefret söylemi kuluçka makinesi haline getirerek şiddetlendirebildiğini de gözler önüne sermektedir.

Sonuç olarak, metin madenciliği yöntemleriyle çizilen bu söylem haritası, sosyal medyanın göçmenlik gibi hassas bir konuda nasıl bir müzakere ve anlama zemininden ziyade, bir kutuplaşma ve ötekileştirme arenasına dönüştüğünü ampirik olarak kanıtlamakta ve dijital kamusal alanın sağlığına dair ciddi soruları gündeme getirmektedir. İleriki çalışmalarda, sosyal medya platformlarında Suriyeli göçmenlere yönelik söylemlerin dönüşümünü yalnızca nefret ve tehdit çerçevesiyle sınırlı kalmadan, göçmenlerin kendi anlatılarını nasıl ürettiklerini ve dijital kamusal alanda öznel deneyimlerini nasıl görünür kıldıklarını da kapsayacak şekilde çok yönlü ve karşılaştırmalı analizlerle derinleştirilmesi planlanmaktadır.

KAYNAKLAR

- Amaro, A., & Bacao, F. (2024). Topic modeling: A consistent framework for comparative studies. *Emerging Science Journal*, 8(1), 125–139.
- Anand, S., Devulapally, N. K., Bhattacharjee, S. D., & Yuan, J. (2023, October). Multi-label emotion analysis in conversation via multimodal knowledge distillation. In *Proceedings of the 31st ACM International Conference on Multimedia* (pp. 6090–6100). ACM.
- Arshad, M. U., & Shahzad, W. (2024). Understanding hate speech: The HateInsights dataset and model interpretability. *PeerJ Computer Science*, 10, e2372.
- Baden, C., Kligler-Vilenchik, N., & Yarchi, M. (2020). Hybrid content analysis: Toward a strategy for the theory-driven, computer-assisted classification of large text corpora. *Communication Methods and Measures*, 14(2), 81–101.
- Bozdağ, U. (2024). Framing displaced persons: An analysis of Turkish media's use of migration metaphors on Twitter. *Intersections. East European Journal of Society and Politics*, 10(1).
- Bozdağ, Ç. (2019). Bottom-up nationalism and discrimination on social media: An analysis of the citizenship debate about refugees in Turkey. *European Journal of Cultural Studies*, 23(5), 712–730.

- Breuer, J., & Elson, M. (2017). Frustration-aggression theory. In P. Sturmei (Ed.), *The Wiley handbook of violence and aggression* (pp. 1–12). Wiley Blackwell.
- Brown, A. (2017). What is hate speech? Part 1: The myth of hate. *Law and Philosophy*, 36(4), 419–468.
- Çetiner, S. (2020). Uluslararası toplumun kitlesel göçlere tepkisi ve uluslararası göç yönetimi: Suriye krizi örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(46), 653–672.
- Ekinci, E., & Omurca, S. I. (2020). NET-LDA: A novel topic modeling method based on semantic document similarity. *Turkish Journal of Electrical Engineering and Computer Sciences*, 28(4), 2244–2260.
- Ekman, P. (1992). An argument for basic emotions. *Cognition & Emotion*, 6(3–4), 169–200.
- Erdoğan-Ozturk, Y., & Isik-Guler, H. (2020). Discourses of exclusion on Twitter in the Turkish context: #ülkemdesuriyeliistemiyorum (#idontwantsyriansinmycountry). *Discourse, Context & Media*, 36, 100400.
- Erdoğan-Öztürk, Y., & Işık-Güler, H. (2021, June 27–July 2). Online hostility at the nexus of migration and gender: Exploring the gendered hate discourse towards Syrian refugee women in Turkey [Conference presentation]. *17th International Pragmatics Conference (IPrA)*, Winterthur, Switzerland.
- Erdoğan-Öztürk, Y., & Işık-Güler, H. (2023). The gift of hospitality and the (un)welcoming of Syrian migrants in Turkey. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 21(2), 220–234.
- Farné, A., Ginesta, X., & Paniagua-Rojano, F. J. (2024). Scientific production of open access articles on hate speech: A scoping review. *Revista General de Información y Documentación*, 34(1), 13–39.
- Frydenlund, E., Yilmaz Sener, M., Gore, R., Boshuijzen-van Burken, C., Bozdog, E., & De Kock, C. (2023). Out of sight, out of mind: The impact of lockdown measures on sentiment towards refugees. *Journal of Information Technology & Politics*, 21(6), 1–10.
- Georgiou, M., & Zaborowski, R. (2017). *Media coverage of the “refugee crisis”: A cross-European perspective*. Council of Europe.
- Habermas, J. (1997). *Kamusalığın yapısal dönüşümü* (T. Bora & M. Sancar, Çev.). İletişim Yayınları.

- Han, Y. (2021). Research on the anti-silence spiral phenomenon in the transmission of internet public opinion—Take the incident of “corporal punishment of a girl with asthma in Guangzhou to cause hematemesis” as an example. *Open Journal of Social Sciences*, 9(7), 359–366.
- Hatipoğlu, E., Gökçe, O. Z., Arın, İ., & Saygın, Y. (2019). Automated text analysis and international relations: The introduction and application of a novel technique for Twitter. *All Azimuth: A Journal of Foreign Policy and Peace*, 8(1), 55–77.
- Heidenreich, T., Lind, F., & Eberl, J. M. (2020). Computational social science in migration research. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 46(1), 1–19.
- Kalogeropoulos, A., Papagiannopoulos, P., Karypidis, P., & Vryzas, N. (2021). A web interface for analyzing hate speech. *Future Internet*, 13(3), 80.
- Kostarella, I., Theodosiadou, S., & Touri, M. (2024). Hate speech against journalists: A qualitative study of Greek journalists’ perceptions and experiences. *Journalism*. Advance online publication.
- Kurt, G. (2019). Yeni medyada nefret söylemi: YouTube’da Suriyeli mültecilere karşı üretilen nefret söylemi üzerine bir araştırma. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 5(1), 1–20.
- Liu, X., Shi, T., Zhou, G., Liu, M., Yin, Z., Yin, L., & Zheng, W. (2023). Emotion classification for short texts: An improved multi-label method. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), 1–9.
- Manap, Ç. (2025). Sosyal medyada mülteci temsiliinin söylem analizi: Ekşi Sözlük örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (67), 83–99.
- Matthes, J., & Schmuck, D. (2017). The effects of anti-immigrant right-wing populist ads on implicit and explicit attitudes: A moderated mediation model. *Communication Research*, 44(4), 556–581.
- Mete, M. (2023). Sosyal kimlik teorisi ve göçmen kimliğinin ötekileştirilmesi süreci: Stereotipleştirmeye yönelik psikopolitik bir analiz. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 18(2), 470–489.
- Mou, G., & Lee, K. (2021, December). An effective, robust and fairness-aware hate speech detection framework. In *2021 IEEE International Conference on Big Data (Big Data)* (pp. 687–697). IEEE.

Özdemir, F., & Öner-Özkan, B. (2016). Türkiye’de sosyal medya kullanıcılarının Suriyeli mültecilere ilişkin sosyal temsilleri. *Nesne Psikolojisi Dergisi*, 4(8), 227–245.

Păiş, V. (2024, March). RACAI at ClimateActivism 2024: Improving detection of hate speech by extending LLM predictions with handcrafted features. In *Proceedings of the 7th Workshop on Challenges and Applications of Automated Extraction of Socio-political Events from Text (CASE 2024)* (pp. 67–72). ACL.

Parlak, İ., Çakın, Ö., & Kaya, S. (2022). Sosyal medyada sığınmacı algısı: Suriyeli sığınmacıların Türkçe Twitter hesaplarında görünümü. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 10(2), 948–983.

Seate, A. A., & Mastro, D. (2017). Media’s influence on immigration attitudes: An intergroup threat theory approach. *Communication Monographs*, 84(2), 223–243.

Su, Y., Akin, S., & Fuhse, J. A. (2017). A hybrid approach to content analysis: Combining computational and manual methods. *Sociological Methodology*, 47(1), 1–38.

Uludoğan, G., Yüksel, A. E., Tunçer, Ü., Işık, B., Korkmaz, Y., Akar, D., & Özgür, A. (2024, March). Detecting hate speech in Turkish print media: A corpus and a hybrid approach with target-oriented linguistic knowledge. In *Proceedings of the 7th Workshop on Challenges and Applications of Automated Extraction of Socio-political Events from Text (CASE 2024)* (pp. 205–214). ACL.

United Nations. (2019). *United Nations strategy and plan of action on hate speech*. <https://rb.gy/3d4r9e>

United Nations. (2024). *Hate speech*. <https://www.un.org/en/hate-speech>

Wicaksono, D., Rozaq, H. A. A., & Boz, N. (2025). Emotion recognition for low-resource Turkish: Fine-tuning BERTurk on TREMO and testing on xenophobic political discourse. *arXiv*. <https://arxiv.org/abs/2505.12160>

Yılmaz, F., Elmas, T., & Eröz, B. (2023). Twitter-based analysis of anti-refugee discourses in Türkiye. *Discourse & Communication*, 17(3), 298–318.

Atıf İçin: Ergün, D. & Aydın, A. & Takan, S. (2025). Dijital Nefretin Anatomisi: X Platformundaki Göçmen Karşısı Söylemin Üç Boyutlu Hesaplanmalı Analizi, *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 9 (3), 347-379.